

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต จังหวัด ยโสธร ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมุ่งพรรณนาปรากฏการณ์ (Descriptive Research) และการวิจัยแบบมุ่งอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ (Explanatory Research) ได้ดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) เป็นหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร่วมเป็นวิธีการหนึ่งใน ขั้นตอนการวิจัย สืบเสาะหาตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้ครอบคลุมมากที่สุด เพื่อนำมาสร้างเป็นสมมติฐาน และกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผู้วิจัยได้ กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. กลุ่มทดลอง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการ
5. การประเมินผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
6. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นบุคคล ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดยโสธร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในบัญชีเลือกตั้ง ปี 2550 จำนวน 359,736 คน (ข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดยโสธร. 2550 : 12)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดยโสธร จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างกระจายใน 9 อำเภอของจังหวัดยโสธร โดยมีขั้นตอนได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1.2.1 ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 727) ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ในที่นี้กำหนดไว้ที่ .05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{359,736}{1 + 359,736(0.05)^2} \\ &= 399.56 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใชสูตรทาโร ยามาเน่ ดังกล่าว ได้หน่วยตัวอย่าง 400 ราย ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนคู่ทำให้ง่ายต่อการจำแนก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นจำนวนหน่วยตัวอย่าง 400 ราย

1.2.2 ผู้วิจัยได้กระจายข้อมูลแยกตามอำเภอจำนวน 9 อำเภอ โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอนั้น} \times 400}{359,736}$$

จากการคำนวณหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอต่าง ๆ สามารถแสดงรายละเอียดไว้ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกจำนวนตามอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนตัวอย่าง
1	เมืองโสธร	190	82,125	91
2	เลิงนกทา	145	62,757	70
3	คำเขื่อนแก้ว	115	48,870	54
4	กุศชุม	128	44,964	50
5	มหาชนะชัย	103	39,996	45
6	ป่าค้อ	57	23,995	27
7	ทรายมูล	54	18,766	21
8	ไทยเจริญ	48	21,978	24
9	ค้อวัง	45	16,617	18
	รวม	885	359,736	400

1.2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนจำแนกตามเขตอำเภอ จำนวน 9 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการสุ่มจับสลากหมู่บ้านในแต่ละอำเภอ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวมทั้งจังหวัดจำนวน 45 หมู่บ้าน แล้วทำการสุ่มสัมภาษณ์/สอบถามประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 400 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้การวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 18 ตัวแปร

2.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้ว และนำเครื่องมือวัดตัวนั้นมาปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านสภาพบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ตัวแปร คือ

1.1.1 เพศ เครื่องมือวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ

1.1.2 อายุ เครื่องมือวัดได้แก่ แบบคำถาม โดยเติมคำตอบลงในช่องว่าง

1.1.3 อาชีพ เครื่องมือวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ

1.1.4 ระดับการศึกษา เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ

1.1.5 รายได้ เครื่องมือวัดเป็นแบบให้เติมคำตอบลงในช่องว่าง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางการเมือง การบริหารงาน มี 7 ตัวแปร ทั้งนี้เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเกิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ โดยระดับค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์คิดจากค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 105) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกลุ่มตัวอย่าง

แปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

2.1.1 ความศรัทธาในตัวนักการเมือง เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.1.2 ความเลื่อมใสในพรรคการเมือง เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.1.3 ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.1.4 การเป็นสมาชิกองค์การ เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ

2.1.5 การช่วยโฆษณาหาเสียง เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ

2.1.6 การเข้าร่วมฟังการปราศรัยหาเสียง เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบ

รายการ

2.1.7 การพูดคุยเรื่องการเมือง เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสนใจทาง
การเมืองของบุคคลตามสภาวะสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มี 6 ตัวแปร คือ

2.2.1 อิทธิพลของผู้นำชุมชน เครื่องมือเป็นแบบเติมคำลงในช่องว่าง

2.2.2 อิทธิพลของหัวหน้าคะแนนหรือผู้มีบุญคุณ เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.2.3 อิทธิพลของสิ่งของแลกเปลี่ยน เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.2.4 อิทธิพลของการสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้ชุมชน เครื่องมือเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน
2) มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
3) ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
4) น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
5) น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน

2.2.5 ความสะดวกในการเดินทาง เครื่องมือเป็นแบบเติมค่าลงในช่องว่าง

2.2.6 การติดตามข่าวสารทางการเมือง เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย

3.1 การใช้สิทธิการเลือกตั้ง เครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยให้
ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงว่าท่านมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมทางการเมืองอะไรบ้าง ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกองค์การท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในองค์กรต่าง ๆ การรับ
ฟัง/การช่วยเหลือเสียง การติดตามข่าวสารการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมในเรื่องการเมือง เป็นต้น
(รายละเอียดทั้งหมดอยู่ในภาคผนวก ก)

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน แนวคิด ทฤษฎี

3.2.2 ร่างแบบสอบถาม โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 3.2.1 ให้ครอบคลุม กรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน

3.2.3 นำร่างแบบสอบถาม เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.4 นำแบบสอบถามตามที่ปรับปรุงแล้วตามข้อ 3.2.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้าน โครงสร้างและเนื้อหา ภาษาการวิจัย ตรวจสอบความ เหมาะสมด้านสถิติ การวัดและประเมินผล

3.2.5 นำแบบสอบถามตามที่ได้รับ การตรวจแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมงานวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาอีกครั้ง

3.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขจากการแนะนำของ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ครั้งที่ 2 แล้วมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามขึ้นใหม่ แล้ว นำไปทดลองกับประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหน่วยตัวอย่าง 40 คน (รังสรรค์ สิงหเลิศ. 2551 : 141) หลังจากนั้นจึงได้ ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง

3.2.7 การหาคุณภาพของเครื่องมือวัด ซึ่งเป็นแบบสอบถามตาม ข้อเท็จจริง (Facts) ของผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ไม่ใช่แบบวัดหรือแบบทดสอบ ผู้วิจัยจึง เน้นเรื่องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้คณะกรรมการควบคุมงาน วิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องเที่ยงตรงระหว่างวัตถุประสงค์ ของการวิจัยกับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้ว เครื่องมือวัดทุก ฉบับ ได้ผ่านการพิจารณาด้านเนื้อหา ความหมาย และการใช้ภาษาของผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ โครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับขอบเขตของความรู้ที่ กำหนดเป็นเป้าหมาย (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการ มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่นำศึกษาทั้ง 3 ปัจจัยนั้น เป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนด ไว้เป็นนิยามศัพท์หรือไม่ และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษาที่มีความเหมาะสมและสื่อ ความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสอบถามหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

1. นายอนุรักษ์ นิยมเวช วุฒิการศึกษามหาบัณฑิตทางกฎหมาย มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สหรัฐอเมริกา ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการ มีส่วนร่วมของประชาชนของวุฒิสภา และอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ตรวจสอบด้าน โครงสร้างและเนื้อหาการวิจัย

2. นายชนินทร์ รุ่งแสง วุฒิการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร และกรรมการที่ปรึกษาการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 ตรวจสอบด้านภาษาการวิจัย

3. นายจตุรงค์ ชีระกนก วุฒิการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ และแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสาขาเขตพื้นที่สระบุรี ตรวจสอบด้านสถิติ การวัดและการประเมินผลการวิจัย

โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลักษณะลงความเห็นให้คะแนน ดังนี้

1. +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนลักษณะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
2. 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นหรือไม่
3. -1 เมื่อไม่แน่ใจข้อความไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้น คัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนี IOC มากกว่า 0.67 เพื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try – out) กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (รังสรรค์ สิงห์เสศ. 2551 : 141) ส่วนเครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะนำไปทดลองใช้และนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t – test เพื่อทดสอบสมมติฐานคน 2 กลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือไม่ โดยเลือกค่า t ที่มีค่าสูงคือมีค่าตั้งแต่ 1.734 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละด้าน โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) เพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสูงพอที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดยโสธร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำ และลูกบ้าน

4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเชิญผู้นำ และลูกบ้านมารวมกลุ่มกัน และแจกแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามก็จะทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ถ้าคำถามมีปัญหาจะมีการซักถาม และทำการอธิบายเพิ่มเติม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละหมู่บ้านลงในแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎี หรือทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของตัวแปรอิสระของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) และสหสัมพันธ์แคนอนิคอล (Canonical Correlation Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significance .05)

การวิจัยระยะที่ 2

เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งหมด 30 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. นักการเมือง เป็นนักการเมืองในระดับชาติ จบปริญญาตรีขึ้นไป เคยผ่านการเป็นนักการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่นมาก่อนไม่น้อยกว่า 3 ปีขึ้นไป และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ จำนวน 5 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

2. ข้าราชการและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นข้าราชการในท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมีความรู้ในเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี จบปริญญาตรีขึ้นไป เคยผ่านการรับราชการมาก่อนไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป และปัจจุบันมีทั้งยังรับราชการอยู่ และเป็นอดีต จำนวน 10 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร ที่เคยผ่านการเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และครั้งล่าสุดได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมาไม่ว่าจะเป็นในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น และมีความรู้ในเรื่องการเมืองของภาคประชาชนเป็นอย่างดี จำนวน 15 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 คือ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.2 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อร่วมกระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) โดยเน้นกับประชาชนที่มีส่วนร่วม (Focus

Groups) กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เพื่อวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรวบรวมการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ โดยการจดบันทึกลงในแบบวิจารณ์และข้อเสนอแนะ และทำการบันทึกภาพบันทึกเสียงทุกเนื้อหา เพื่อนำมาเทียบเคียงกับบริบทของการวิจัยและปรับปรุงรูปแบบตามการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างรูปแบบการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความว่าอยู่ในตัวแปรใด (ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1) และนำมาจัดกลุ่ม (Grouping) จากนั้นก็ทำการสังเคราะห์กลุ่มการวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา

3.2 นำรูปแบบมาสร้างขึ้นมาระดมสมอง เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้น และให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ให้ร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการประชุมกลุ่ม สรุปและอภิปรายผลทั้งหมด แล้วให้นำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้สมบูรณ์ขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้ใน ระยะที่ 3 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3

การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองในการวิจัยในระยะที่ 3 คือ ประชาชนในหมู่บ้านจันทร์เกษม ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้เลือกหมู่บ้านดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลองในการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุผล (แผนที่หมู่บ้านจันทร์เกษม ต.สิงห์ อ.เมือง จ.ยโสธร อยู่ในภาคผนวก ง) ดังนี้

- 1.1 เป็นหมู่บ้านที่มีความต้องการที่จะทดลอง
- 1.2 ผู้นำชุมชน และลูกบ้านมีความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความต้องการ และตั้งใจจริงที่จะทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 1.3 สถานที่ไม่ไกลเกินไป เนื่องจากต้องมีการติดตามการใช้รูปแบบดังกล่าว ในหมู่บ้าน ภายใน 3 เดือน เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านเข้าใจ และทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด มีลักษณะคล้ายแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปอธิบายข้อคำถามต่าง ๆ แต่ละตัวแปร ให้กลุ่มเป้าหมายฟังและตอบคำถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามเนื้อหาต่าง ๆ ตามตัวแปรที่ได้มาจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาข้อมูลต่าง ๆ ในการวิจัยในระยะที่ 2 ในการทดสอบทำโดย

- 3.1 แบบทดสอบที่ผ่านการทดลองทั้งก่อนและหลังการทดลอง
- 3.2 ผลการปฏิบัติงานจริง

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

O1 ----- X ----- O2

- เมื่อ O1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
 X แทน การทำการทดลอง
 O2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 เลือกกลุ่มทดลองในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการเลือกแบบจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านจันทร์เกษม ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

4.2 ทำการเก็บข้อมูลก่อนทดลองกับกลุ่มทดลอง เป็น Pretest

4.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

4.4 ทำการเก็บข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลอง เป็น Posttest

4.5 นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลการดำเนินการ

5. การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นการวิจัยในระบะที่ 3 ซึ่งเป็นการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านจันทร์เกษม ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นเวลา 3 เดือน จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) นำผลจากการเก็บข้อมูลหมู่บ้านดังกล่าว เปรียบเทียบกับข้อมูลก่อนการทดลอง

6. กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัย

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านสภาพบุคคล 2. ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง 3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง
ตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดยโสธร ทั้ง 9 อำเภอ จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) และสหสัมพันธ์แคนนอนิคอล (Canonical Correlation Analysis (CCA) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปร 2 ชุด หลักการสำคัญของ CCA อยู่ที่การสร้างฟังก์ชันเชิงเส้นตรงของตัวแปร 2 ชุด ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ชุดมีค่าสูงสุด โดยคำนวณน้ำหนักของตัว

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนา

สร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา

การรวบรวมข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ใช้กระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) โดยเน้นกับประชาชนที่มีส่วนร่วม (Focus Groups) กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และประเมินผล

การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

กลุ่มทดลองในการวิจัย คือประชาชนในหมู่บ้านจันทร์เกษม ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

การรวบรวมข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3 ใช้รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นในระยะที่ 2 ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ประมาณ 3 เดือน และเก็บข้อมูล 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองก่อนทดลอง Pretest

ระยะที่ 2 ดำเนินการทดลอง รวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 3 หลังทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองหลังทดลอง Posttest ไปทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : MANOVA)และเปรียบเทียบกับข้อมูลก่อนการทดลองด้วย

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ระยะ